

LIJA E DHENVE (LIA E DHENVE)

Lija e dhenve është një sëmundje akute shumë ngjitëse e fëmijërisë. Më shumë se 90% e infeksioneve ndodhin para adoleshencës. 96% e personave të ndjeshëm e zhvillojnë sëmundjen pas kontaktit me virusin i lisë së dhenve. Sëmundja shkaktohet nga virusi varicella-zoster, i cili i përket mes herpesvireve. Ndodh vetëm te njerëzit. Infeksioni i parë me virus quhet lija e dhenve. Pas shërimit nga lija e dhenve, virusi mbetet në trup dhe mund më vonë riaktivizohet si herpes zoster ose herpes. Sëmundja shfaqet në mbarë botën. Është një virus i ndjeshëm ndaj nxehtësisë. Incidenca e sëmundjes varet nga klima, dendësia e popullsisë dhe ekspozimit (vizita e qerdhes, shkolla dhe numri i vëllezërve dhe motrave në familje). Ne kemi linë e dhenve në zonën tonë më të zakonshmet në dimër dhe pranverë, shpërthime të mëdha ndodhin çdo 2 - 5 vjet. Virus transmetohet nga personi në person me kontakt të drejtpërdrejtë, duke thithur aerosolë nga flluskat të freskëta të lëkurës të personave me lijen e dhenve ose herpes dhe me sekrecione respiratore të pacientit. Një person me linë e dhenve është tashmë ngjitës 1 deri në 2 ditë para fillimit të skuqjes dhe derisa të gjitha flluskat të thahen. Nga kontakti me një person të sëmurë deri në shfaqjen e simptomave zakonisht duhen 10 deri në 21 ditë. Shenjat e para të sëmundjes janë ethe, duke u ndjerë keq dhe kruajtje me skuqje karakteristike. Tek fëmijët, shenja e parë e sëmundjes është një skuqje. Shfaqet në të gjithë trupin dhe kruhet. Përparon me shpejtësi nga një skuqje e lehtë ndryshon në një simite, pastaj një flluskë dhe në fund thahet dhe ato zhduken në 7 deri në 10 ditë. Është tipike që të lija e dhenve të jan në lëkurë të gjitha fazat e zhvillimit të skuqjes në të njëjtën kohë. Një skuqje zakonisht shfaqet së pari në fytyrë, skalp dhe gjoks, pastaj përhapet në të gjithë trupin. Më së shumti ndryshime ka zakonisht në gjoks. Faza e skuqjes zakonisht zgjat 4-7 ditë. Intensiteti i lisë së dhenve ndryshon nga personi në person. Është gjithashtu e mundur që femija të ketë lijen e dhenve pa simptoma. Pacienti është ngjitës për të tjerët derisa të gjitha flluskat të kthehen në tharje. Tek fëmijët të shëndetshëm lija e dhenve shfaqet kryesisht lehtë. Më i vështirë është tek të porsalindurit, nëna e të cilëve ka lijen 5 ditë para lindjes dhe deri në 2 ditë pas lindjes, tek foshnjat, adoleshentët, të rriturit, gratë shtatzëna dhe njerëzit me imunitet të dobët. Komplikimet më të shpeshta tek fëmijët janë infeksionet bakteriale të lëkurës dhe indeve të buta dhe tek te të rriturit pneumonia virale. Gjith ashtu janë të mundshme komplikimet më serioze. Pas kapërcimit të lisë së dhenve, mbetet imuniteti i përjetshëm. Përndryshe lija e dhenve zakonisht nuk përsëritet te njerëzit e shëndetshëm, por ka më shumë gjasa ndoshta te personat me imunitet të dobët. Ashtu që me infektimin me viruset e tjera, pas kontaktit të përsëritur me virusin e lisë së dhenve riinfeksionet ndodhin, ato shkaktjnë rritjen e antitrapave mbrojtës, por vetë sëmundja nuk shfaqet.

Pas kalimit të sëmundjes, virusi mbetet në trup në qelizat nervore dhe mund të riaktivizohet si herpes zoster, i quajtur edhe belter. Më së shumti shfaqet te personat mbi 50 vjeç ose te personat me imunitet të dobët, mundet si dhe gjatë fëmijërisë dhe adoleshencës. Një person me herpes mund të infektojë një person të ndjeshëm me linë e dhenve, ndërsa një fëmijë me linë e dhenve nuk mund të shkaktojë herpes tek një person tjetër. Lija e dhenve parandalohet

me vaksinim. Vaksinimi ka kuptim përpara se fëmija të bjerë në kontakt me virusin e lisë së dhenve.

Ekzistojnë dy lloje vaksinash në dispozicion:

- Vakcina kundër lisë së dhenve.
- Vakcina e kombinuar kundër lisë së dhenve, fruthit, shytat dhe rubeolën.

Vaksinimi kundër lisë së dhenve nuk përfshihet në vaksinim të detyrueshem dhe ne programin e rekomandum të vaksinimit dhe prandaj duhet ta paguani. Dy doza të vaksinës janë të nevojshme për mbrojtje efektive.

E RËNDËSISHME: Tek fëmijët e shëndetshëm trajtojmë vetëm simptomat e sëmundjes:

- ne ulim temperaturën e ngritur të trupit,
- Ne nuk përdorim barna antireumatike josteroide (Brufen, Ibubel...),
- lehtësoni kruajtjen duke bërë dush, larja nuk rekomandohet,
- mos përdorni sapun ose xhel dushi kur bëni dush,
- pas dushit, thajeni lëkurën butësisht dhe mos e fshini ashpër,
- nuk përdorim kremra apo shkume për të lehtësuar kruajtjen,
- antihistaminet nuk janë efektive, ndaj nuk i përshkruajmë.

FËMIJA DUHET TË QËNDROJ NË SHTËPI DERI SA E SKUQJA E LEKURES THAHET.

Konsultimi urgjent me një mjek:

- fëmija është dukshëm i prekur,
- ethet e larta vazhdojnë për disa ditë rresht,
- në vendin e ndryshimeve të lëkurës u shfaq skuqje më e madhe dhe dhimbje,
- probleme me ecjen,
- flluska në konjuktivë (ne sy).